

Sygnatura akt VI U 157/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Korzeń

Protokolant st. sekr. sądowy Anna Kopala

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 10 maja 2017 roku

sprawy z odwołania J. N.

od decyzji z dnia 16 maja 2016 roku, znak: (...)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z udziałem D. N.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników

oddala odwołanie.

SSO Tomasz Korzeń

VI U 157/17 UZASADNIENIE

W dniu 16 maja 2016 roku, Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał decyzję znak: (...) o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 1.06.2009 roku do dnia 17.05.2012 roku.

Ubezpieczony J. N. odwołał się od tej decyzji. Podał, że nieprzerwanie pracował w gospodarstwie rolnym swojej żony. Skarżący, jako osoba niemająca wiedzy prawniczej, zawierzył pracownikowi KRUS Oddział w G., który poinformował go, że sporna decyzja będzie miała niewielki wpływ na wysokość jego emerytury i nie wniósł odwołania w terminie.

W odpowiedzi na odwołania **pozwany Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego** wniósł o odrzucenie odwołania z powodu złożenia odwołania od spornej decyzji po terminie.

Postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2017 roku sąd oddalił wniosek o odrzucenie odwołania.

Zainteresowana D. N. poparła stanowisko ubezpieczonego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. N. urodził się (...).

Decyzją z dnia 17.05.2012 roku J. N. nabył prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy od dnia 2.04.2012 roku. Pozwany zawiesił część uzupełniającą świadczenia w 50%. Kolejną decyzją z dnia 11.06.2015 roku Prezes KRUS działając z urzędu wstrzymał ubezpieczonemu wypłatę części renty uzupełniającej od dnia 1.06.2015 roku. Wskazał, że część uzupełniająca ulega zawieszeniu w 100% z powodu prowadzenia działalności rolniczej. W wyniku odwołania

od decyzji z dnia 11.06.2015 roku wyrokiem z dnia 30.10.2015 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wlkp. w sprawie VI U 556/15 przyznał J. N. prawo do wypłaty 100% części uzupełniającej świadczenia od dnia 1.06.2015 roku. W dniu 16.06.2015 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wydał sporną decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników od dnia 1.06.2009 roku do 17.05.2012 roku. **(bezsporne)**

W dniu 26 stycznia 2010 roku I. K. i K. K. przekazali swojej córce i żonie ubezpieczonego D. N. udział w 1/2 części gospodarstwa rolnego położonego w L. w gminie D., obejmującego działki numer(...) o łącznej powierzchni 4,38 ha. Na terenie tego gospodarstwa mieszkają obecnie: ubezpieczony, jego żona oraz I. i K. K.. Do roku 2009 roku J. N. i jego małżonka pomagali I. i K. K. w prowadzeniu gospodarstwa rolnego. Małżonkowie prowadzili również własną działalność gospodarczą – handel obwoźny.

J. N. w okresie od 22.05.2009 roku do 27.08.2010 roku miał zarejestrowaną własną działalność gospodarczą na terenie Niemiec (branża budowlana). W związku z tym w latach 2008 – 2010 przebywał za granicą gdzie pracował.

Od roku 2009 grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego leżą odłogiem, nie są uprawiane. Od 2009 roku brak w gospodarstwie rolnym inwentarza. Na terenie gospodarstwa nie znajdują się żadne maszyny służące do pracy w gospodarstwie.

D. N. pobiera rentę socjalną, a dodatkowo od 2014 roku pracuje w firmie sprzątającej – (...). Zajmuje się również małoletnim synem. A. K. i K. K. utrzymują się z emerytur. Małżonkowie: J. i D. N. mieszkają w jednym domu, lecz nie prowadzą wspólnego pożycia.

W spornym okresie od 1.06.2009 roku do 17.05.2012 roku J. N. nie prowadził działalności rolniczej i nie pracował w gospodarstwie rolnym należącym do jego małżonki i teściów.

dowód: dokumenty w aktach organu rentowego tom I: umowa darowizny k. 2-3, zaświadczenie k. 67, oświadczenie J. N. k. 72, protokół k. 81-81v, oświadczenie D. N. k. 82, wyrok k. 84

zeznania D. N.: k. 20-20v akt sprawy, k. 22 w aktach VI U 556/15,

zeznania ubezpieczonego J. N.: k. 20v akt sprawy, k. 14 w aktach VI U 556/15,

wyrok wraz z uzasadnieniem k. 24, 27-29 akt sprawy VI U 556/15

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego podlegało oddaleniu.

W postępowaniu dotyczącym spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych zakres i przedmiot postępowania odwoławczego toczącego się przed sądem wyznacza treść zaskarżonej decyzji. Sąd pracy i ubezpieczeń społecznych w postępowaniu zainicjowanym odwołaniem od decyzji organu rentowego rozstrzyga jedynie kwestię jej prawidłowości. Nie działa w zastępstwie organu rentowego, a poczynione w postępowaniu odwoławczym ustalenia i oceny prawne zawsze służą dokonaniu weryfikacji zaskarżonej decyzji organu rentowego, do której odnosi się rozstrzygnięcie sądowe (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 października 2012 roku, III AUa 614/12, Legalis nr 733198).

Stosownie do treści art. 7 ust. 1 pkt 1 oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2016 roku, poz. 277 ze zm., zwana dalej ustawą) ubezpieczeniom społecznym rolników podlega z mocy ustawy: 1/ rolnik, którego gospodarstwo rolne obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny; 2/ domownik rolnika, o którym mowa w punkcie 1; jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Art. 3 ustawy stanowi zaś, że ubezpieczeniu społecznemu rolników podlega się z mocy ustawy lub na wniosek. Jeżeli ustawa przewiduje objęcie ubezpieczeniem na wniosek, z wnioskiem o objęcie

ubezpieczeniem może wystąpić zainteresowana osoba lub rolnik, na którego rachunek ta osoba pracuje (ust. 2), Objęcie ubezpieczeniem na wniosek następuje od dnia wskazanego we wniosku o objęcie ubezpieczeniem, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym wniosek został złożony (ust. 2a). Osoba podlegająca ubezpieczeniu na wniosek może w każdym czasie odstąpić od ubezpieczenia, składając oświadczenie w tej sprawie (ust. 3). Równoznaczne z odstąpieniem od ubezpieczenia na wniosek jest nieopłacenie w terminie składki, chyba że rolnik obowiązany jest do jej opłacenia, przed upływem terminu płatności, wystąpił o jego odroczenie albo nieopłacenie składki w terminie było skutkiem siły wyższej (ust. 4).

Zgodnie z art. 3a, ust. 1: Ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu, z zastrzeżeniem ust. 3. 2. Ubezpieczenie na wniosek ustaje także: 1) od dnia wskazanego w oświadczeniu ubezpieczonego, nie wcześniej jednak niż od dnia, w którym to oświadczenie zostało złożone Kasie, albo 2) od pierwszego dnia okresu ubezpieczenia, za który składka nie została opłacona. 3. Jeżeli wraz z ustaniem okoliczności uzasadniających podleganie ubezpieczeniu z mocy ustawy następują okoliczności uzasadniające objęcie ubezpieczeniem na wniosek, ubezpieczenie istniejące z mocy ustawy ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ubezpieczonemu doręczono decyzję stwierdzającą ustanie ubezpieczenia z mocy ustawy. 4. Jeżeli złożony został wniosek o rentę lub emeryturę, obowiązek ubezpieczenia ustaje od dnia następującego po dniu, w którym wydana została decyzja o przyznaniu świadczenia, jednak nie wcześniej niż od dnia, w którym ubezpieczony nabył to prawo.

Art. 5: przepisy ustawy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka rolnika, chyba że ten małżonek nie pracuje w gospodarstwie rolnika ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym. Jeśli zatem małżonek jest jednocześnie współwłaścicielem gospodarstwa rolnego to podlega ubezpieczeniu jako rolnik. Jeżeli zaś małżonek rolnika, jak w niniejszej sprawie, nie jest współwłaścicielem gospodarstwa rolnego, to ubezpieczeniu jako małżonek rolnika. Małżonek taki jest jednak wyłączony z ubezpieczenia rolniczego jeżeli podlega powszechnemu ubezpieczeniu społecznemu albo zaopatrzeniu społecznemu. Obowiązuje bowiem zasada, że ubezpieczenie rolnicze ma zastosowanie tylko wówczas, gdy dana osoba nie spełnia warunków do objęcia innym systemem zabezpieczenia społecznego. Sformułowanie przepisu pozwala na wyłączenie z ubezpieczenia rolniczego małżonka, który nie ma innego tytułu do ubezpieczenia, ale np. mieszka w innej miejscowości i nie pracuje w tym gospodarstwie. Ustawowym obowiązkiem rolnika jest zawiadomienie Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o podjęciu pozarolniczej działalności, złożenia oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego po jej podjęciu, a także złożenia w ustawowo nakreślonym terminie - zaświadczenia organu podatkowego o wysokości podatku należnego od wykonywanej działalności za rok ubiegły. Natomiast w oparciu o wymienione dokumenty, rzeczą organu rentowego jest zweryfikowanie spełniania warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, z dn. 16.04.2013 r., III AUa 584/12, Legalis 749104).

Art. 37 ustawy stanowi zaś, iż: 1. Rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. 2. Osoba pobierająca świadczenia z ubezpieczenia jest obowiązana, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie okoliczności mające wpływ na wysokość i prawo pobierania tych świadczeń.

Ustanie okoliczności uzasadniających podleganie ubezpieczeniu oznacza nie tylko ustanie przesłanek pozytywnych (zaprzeszanie prowadzenia działalności rolniczej), lecz także wystąpienie przesłanek negatywnych (na przykład objęcie innym ubezpieczeniem społecznym). W obu wypadkach rolnicze ubezpieczenie społeczne ustaje po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu.

Niezbędną przesłanką do uznania podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, jest faktyczne prowadzenie działalności rolniczej. Działalność rolnicza, w myśl art. 6 pkt 3 ustawy, to działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej. Niewątpliwie nie jest wystarczające samo posiadanie gospodarstwa rolnego, choćby nawet powyżej 1 ha przeliczeniowego, bądź zamieszkiwanie z osobą,

która takie gospodarstwo nabyła, czy też bycie jej małżonkiem dla uznania, iż prowadzi działalność rolniczą (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 sierpnia 2001 roku, III ZP 11/2001). Sam fakt bycia współwłaścicielem bądź posiadaczem gospodarstwa rolnego, czy też bycie małżonkiem rolnika nie jest równoznaczny z prowadzeniem działalności rolniczej. Małżonek rolnika niepracujący w gospodarstwie rolnym i nie uczestniczący w prowadzeniu gospodarstwa rolnego nie podlega ustawowemu ubezpieczeniu społecznemu rolników przewidzianemu w art. 4 i 5 ustawy. Przez pojęcie „małżonek rolnika pracujący w gospodarstwie rolnym” należy rozumieć przyczynianie się do właściwego jego funkcjonowania, czyli wykonywanie takich czynności w gospodarstwie rolnym, bez których funkcje gospodarstwa nie mogą być realizowane (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dn. 18.05.1995 roku, III AUr 126/95, OSA 1995/6 poz. 52).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdził, iż decyzja z dn. 16.05.2016 roku wydana została prawidłowo. Już od 2008 roku grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego nie są uprawiane, leżą odłogiem. W gospodarstwie nie ma żadnego inwentarza. Na terenie gospodarstwa nie jest prowadzona żadna działalność rolnicza. J. N. w latach 2008 – 2010 przebywał na terenie Niemiec gdzie pracował. Miał zarejestrowaną własną działalność gospodarczą. Małżonka skarżącego w spornym okresie prowadziła własną działalność gospodarczą – handel obwoźny oraz pracowała w firmie sprzątającej. Taki stan faktyczny wskazuje jednoznacznie, iż ubezpieczony nie podlegał w tym czasie, zgodnie z art. 5 ustawy, ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ubezpieczony w toku zeznań wskazał, iż nie prowadził działalności rolniczej w spornym okresie albowiem nie jest właścicielem gospodarstwa rolnego. Wykonywał jedynie drobne prace w gospodarstwie, robił porządki. W tym zakresie sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego albowiem znajdują one potwierdzenie w pozostałym zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, w tym oświadczeniu złożonym przez skarżącego w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w Gorzowie Wielkopolskim, VI U 556/15. Zeznaniom D. N. sąd nie dał wiary albowiem są one wzajemnie sprzeczne. Zainteresowana najpierw wskazała, iż ziemia na terenie gospodarstwa rolnego uprawiana była aż do 2012 roku i do tego też roku prowadzone były prace na terenie gospodarstwa rolnego, a następnie podała, iż tylko do 2009 roku na terenie gospodarstwa rolnego znajdował się inwentarz żywy, od 2008 roku ziemia leży odłogiem. W sprawie o przyznanie J. N. wyższej renty rolniczej (VI U 556/15) D. N. wskazywała zaś, iż po otrzymaniu części gospodarstwa rolnego do rodziców prowadziła wraz z mężem firmę – handel obwoźny, a następnie pracowała w firmie (...) zajmując się sprzątnięciem pomieszczeń biurowych. Pracując zawodowo nie prowadziła więc gospodarstwa rolnego. D. N. od 2015 roku pozostaje w separacji z J. N.. Małżonkowie nadal jednak zamieszkują razem. Jako osoba bliska skarżącemu może być ona zainteresowana składaniem zeznań na korzyść małżonka. Wobec tego jej zeznania w niniejszej sprawie sąd ocenił jako niewiarygodne.

Zgodnie z art. 6 K.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Sąd podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 stycznia 2012 r. (sygn. akt I ACa 1320/11), zgodnie z którym jeżeli materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie daje podstawy do dokonania odpowiednich ustaleń faktycznych w myśl twierdzeń jednej ze stron, Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie jej żądań lub zarzutów. Należy to rozumieć w ten sposób, że strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swych twierdzeń ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał.

Zgodnie zaś z art. 3 K.p.c. strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 czerwca 2009 r. (sygn. akt IV CSK 71/09), przedstawienie przez stronę dowodu w celu wykazania określonych twierdzeń o faktach sprawy, z których wywodzi ona korzystne dla siebie skutki, nie jest jej prawem czy obowiązkiem procesowym, lecz ciężarem procesowym, wynikającym i zagwarantowanym przepisami prawa, przede wszystkim w jej własnym interesie. To interes strony, jakim jest wygranie procesu, nakazuje jej podjąć wszelkie możliwe czynności procesowe w celu udowodnienia przedstawionych twierdzeń o faktach; strony nie można zmusić do ich podjęcia. Stosownie zaś do art. 232 K.p.c. strony obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Uregulowanie w tym przepisie adresowane jest do stron, a nie do sądu. Nie ma podstaw do takiej wykładni tego przepisu, która nakładałaby

na Sąd obowiązek wyłączenia stron od inicjatywy dowodowej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2010 r., sygn. akt V CSK 310/09).

Ubezpieczony miał możliwość wykazania wszelkimi dowodami przewidzianymi w K.p.c., że prowadził w spornym okresie działalność rolniczą. Temu obowiązkowi jednak nie sprostał. Z jego zeznania wprost wynika, że nie prowadził on działalności rolniczej. Wykonywanie zaś drobnych prac na terenie gospodarstwa (drobne prace remontowe, wykonywanie drobnych porządków) w żadnej mierze nie jest prowadzeniem działalności rolniczej. W konsekwencji nie istniały podstawy do objęcia skarżącego ubezpieczeniem społecznym rolników. Należy podkreślić, iż statusu osoby prowadzącej działalność rolniczą nie nabywa się raz w życiu na cały okres trwania kariery zawodowej. Stąd też organ rentowy, a następnie sąd, uprawnieni są do zbadania czy skarżący spełniał warunki do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników, w tym konkretnym, analizowanym w sprawie odcinku czasowym.

Ustaień w sprawie sąd dokonał na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz częściowo z zeznań ubezpieczonego J. N. złożonych w sprawie, a także zeznań D. N. i oświadczeń złożonych przez ubezpieczonego w sprawie VI U 556/15. Dowody te wzajemnie się uzupełniają tworząc logiczną całość.

Wobec powyższego na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. sąd oddalił odwołanie.

SSO Tomasz Korzeń